

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๒๗/๕๖ | ๒๙ เมษายน-๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

คดีปราสาทพระวิหาร: ในมุมมองของกัมพูชา

ข้อพิพาทปราสาทพระวิหารในปัจจุบันมีข้อเท็จจริงมาจากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของข้อพิพาทระหว่างกัมพูชาและไทย โดยมีคดีที่กัมพูชาเสนอต่อศาลเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ที่มีสาเหตุมาจากการที่กองกำลังทหารไทยเข้าครอบครองดินแดนกัมพูชาในพื้นที่ปราสาท ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ซึ่งในวันนี้ประเด็นคำถามเรื่องการละเมิดอธิปไตยของกัมพูชาโดยการบุกรุกและมีกองกำลังทหารของไทยในพื้นที่ปราสาทและบริเวณใกล้เคียงปราสาทยังคงอยู่ เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นภายหลังการขึ้นทะเบียนปราสาทเป็นมรดกโลกของยูเนสโกเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๘ และทำให้กัมพูชายื่นคำขอให้ตีความต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ การมีอธิปไตยบนดินแดนที่ชัดเจนเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งไม่สามารถถูกกำหนดได้โดยฝ่ายเดียว มิเช่นนั้น ข้อพิพาทดังเช่นข้อพิพาทซึ่งกัมพูชาได้แสดงให้เห็นนี้อาจยืดเยื้อและคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศในทุกเมื่อ.....

“คำขอของราชอาณาจักรกัมพูชาโดยอาศัยข้อ ๖๐ ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และข้อ ๔๘ ของข้อบังคับศาล ราชอาณาจักรกัมพูชาได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ตีความคำพิพากษาของศาล เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๖๒ ที่ศาลได้ตัดสินในสาระของคดีปราสาทพระวิหารที่มีคู่ความเป็นกัมพูชาและราชอาณาจักรไทย”

ข้อเท็จจริง คือ การมีอยู่และลักษณะของข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความคำพิพากษา อำนาจของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในการรับพิจารณาคำร้องนี้ และการตีความคำพิพากษาปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ของกัมพูชาซึ่งต้องตระหนักว่าข้อพิพาทระหว่างกัมพูชากับประเทศไทยที่เสนอต่อศาลเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๙ มีประเด็นสำคัญอยู่ที่อธิปไตยในบริเวณที่เป็นดินแดนกัมพูชา ซึ่งกัมพูชาอ้างว่าประเทศไทยละเมิดอธิปไตยแห่งดินแดนของกัมพูชาในเขตปราสาทพระวิหารและบริเวณของปราสาท ประเทศไทยตอบโดยยืนยันว่าพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่บนฝั่งไทยของเขตแดนร่วมระหว่างประเทศทั้งสองและอยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศไทย ข้อพิพาทนี้เกี่ยวกับอธิปไตยแห่งดินแดน (คำพิพากษาปี ค.ศ. ๑๙๖๑)

ดังนั้น ประเด็นข้อพิพาทที่เสนอต่อศาลจึงมีวงจำกัดอยู่ที่ความแตกต่างกันในความเห็นเรื่องอำนาจอธิปไตยเหนือเขตปราสาทพระวิหารเพื่อที่จะชี้ขาดปัญหาอธิปไตยเหนือดินแดนศาลจำเป็นต้องพิจารณาถึงเส้นเขตแดนระหว่างรัฐทั้งสองในตอนี้ (คำพิพากษาปี ค.ศ. ๑๙๖๒) การกำหนดเส้นดังกล่าวศาลจึงลงความเห็นว่าปราสาทตั้งอยู่ในดินแดนของกัมพูชา โดยอธิบายได้ดังนี้ (๑) สำหรับกัมพูชา คำพิพากษาอยู่บนพื้นฐานของการมีอยู่แล้วของเส้นเขตแดนระหว่างประเทศซึ่งถูกกำหนดขึ้นและได้รับการยอมรับโดยรัฐทั้งสอง (๒) เส้นเขตแดนนั้นได้รับการกำหนดขึ้น

โดยแผนที่ที่ศาลได้อ้างถึงซึ่งได้กลายเป็นที่รู้จักในคดีนี้ว่าเป็นแผนที่ภาคผนวก ๑ แผนที่ซึ่งทำให้ศาลลงความเห็นว่าอธิปไตยของกัมพูชาเหนือปราสาทเป็นผลโดยตรงและโดยปริยายจากอธิปไตยของกัมพูชาเหนือดินแดนที่ปราสาทตั้งอยู่ และ (๓) ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องถอนทหารหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ออกจากบริเวณใกล้เคียงปราสาทในดินแดนของกัมพูชา

ข้อเท็จจริงที่นำมาสู่ข้อพิพาทในปัจจุบัน ได้แก่ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของข้อพิพาทระหว่างกัมพูชาและไทย โดยมีคดีที่กัมพูชาเสนอต่อศาลเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๙ มีสาเหตุมาจากการที่กองกำลังทหารไทยเข้าครอบครองดินแดนกัมพูชาในพื้นที่ปราสาท ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ซึ่งในวันนี้ประเด็นคำถามเรื่องการละเมิดอธิปไตยของกัมพูชาโดยการบุกรุกและมีกองกำลังทหารของไทยในพื้นที่ปราสาทและบริเวณใกล้เคียงปราสาทยังคงอยู่ ราชอาณาจักรไทยมีพันธกรณีที่จะต้องถอนหน่วยทหารที่ได้ส่งไปตั้งประจำในบริเวณสิ่งหักพังของปราสาทพระวิหาร ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ โดยอำนาจอธิปไตยแห่งดินแดนเหนือปราสาทพระวิหารเป็นของราชอาณาจักรกัมพูชาและเส้นที่จะเป็นการสถาปนาเขตแดนระหว่างรัฐทั้งสองในพื้นที่ที่เป็นปัญหาหลังจากที่เส้นนี้ได้รับการยอมรับโดยศาลลงความเห็นว่าปราสาทพระวิหารตั้งอยู่ในดินแดนภายใต้อธิปไตยของกัมพูชา

เหตุการณ์ที่เป็นเหตุของคำร้องปัจจุบันของกัมพูชา ได้แก่ ปราสาทได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกโดยยูเนสโก เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๘ แม้ว่ามีการคัดค้านอย่างแข็งขันจากประเทศไทยโดยทหารไทยจำนวนมากได้ข้ามชายแดนและยึดครองพื้นที่ในดินแดนกัมพูชาใกล้ปราสาทในบริเวณวัดแก้วสิกขาชีรีสวาราวดีและต่อมามีเหตุการณ์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. วันที่ ๑๕ ตุลาคม ค.ศ.๒๐๐๘ ผู้แทนของกัมพูชาประจำสหประชาชาติได้แจ้งต่อประธานคณะมนตรีความมั่นคงว่ามีภัยร้ายแรงคุกคามประเทศกัมพูชา โดยกองกำลังทหารไทยได้ข้ามเขตแดนเข้ามาใน ๓ พื้นที่ คือ วัดแก้วสิกขาชีรีสวารรา บริเวณลานอินทรี และบริเวณพนมโตริบ ซึ่งอยู่ห่างจากเส้นเขตแดนเข้ามาในดินแดนกัมพูชา ๗๐๐ เมตร ๑,๑๒๐ เมตร และ ๑,๖๐๐ เมตร ตามลำดับ

๒. วันที่ ๓ เมษายน ค.ศ.๒๐๐๙ กองกำลังทหารไทยได้ข้ามเขตแดนรุกเข้าไปจนถึงบริเวณภูมะเขือ ช่องตาเต่าและลานอินทรี

๓. วันที่ ๔ - ๗ กุมภาพันธ์ ค.ศ.๒๐๑๑ ไทยรุกเข้าไปในพื้นที่ปราสาท โดยใช้ปืนใหญ่หนักและระเบิดพวงส่งผลให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมากทั้งทหารและพลเรือนชาวกัมพูชา และวันที่ ๒๒ และ ๒๖ เมษายน ค.ศ.๒๐๑๑ กองกำลังทหารไทยปะทะกับกำลังทหารกัมพูชาในหลายพื้นที่ตลอดแนวชายแดนระหว่างรัฐทั้งสอง

เหตุการณ์เหล่านี้เองที่เกิดขึ้นภายหลังการขึ้นทะเบียนปราสาทเป็นมรดกโลกของยูเนสโกเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ที่ทำให้กัมพูชายื่นคำขอให้ตีความต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ โดยมีการริเริ่มกระบวนการทวิภาคีขึ้นระหว่างรัฐทั้งสองเพื่อจุดประสงค์ในการหาหนทางแก้ไขปัญหาที่มีเสถียรภาพ สามารถปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย การมีอยู่ซึ่งข้อพิพาทระหว่างกัมพูชากับไทยในเรื่องความหมายและขอบเขตของส่วนข้อบทปฏิบัติการของคำพิพากษา เป็นเงื่อนไขซึ่งได้รับการกล่าวอ้างโดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในหลายโอกาส ซึ่งสามารถสรุปข้อพิพาทได้ดังนี้ ความพยายามที่จะลดผลทางกฎหมายของคำพิพากษาปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ประเทศไทยได้ยอมรับอธิปไตยของกัมพูชาเหนือปราสาท แต่ปฏิเสธให้มีผลนอกเหนือพื้นที่เล็ก ๆ ที่จำกัดอย่างเคร่งครัดเฉพาะตัวปราสาทส่งผลให้ไทยยืนยันดังนี้ เส้นเขตแดนในบริเวณปราสาทไม่ได้รับการตัดสินโดยศาลและจะต้องได้รับการกำหนดตามหลักกฎหมาย ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถอ้างสิทธิในดินแดนนอกเหนือพื้นที่ที่จำกัดของตัวปราสาทได้บนพื้นฐานของ “เส้นสันปันน้ำ” ซึ่งประเทศไทยยกขึ้นอ้างต่อศาลเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๙ - ๑๙๖๒ ซึ่งเหตุนี้ทำให้ไทยสามารถยึดครองพื้นที่บริเวณดังกล่าวได้โดยไม่คำนึงถึงคำพิพากษา โดยเฉพาะวรรค ๒ ของส่วนข้อบทปฏิบัติการ

สำหรับกัมพูชา ข้อต่อสู้ของประเทศไทยเท่ากับว่า ศาลได้ยอมรับอธิปไตยเหนือตัวปราสาทเท่านั้น ซึ่งศาลได้ปฏิเสธไปแล้วในคำพิพากษาเพราะว่า วรรค ๑ ของส่วนข้อบทปฏิบัติการ ได้ระบุอย่างชัดเจนแล้วว่า ปราสาทเป็นของกัมพูชา บนพื้นฐานของอธิปไตยเหนือดินแดนที่ปราสาทตั้งอยู่ และซึ่งวรรค ๒ และ ๓ ของส่วนข้อบทปฏิบัติการ เป็นผลเฉพาะต่อเนื่องมา ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้อยู่บนพื้นฐานของการที่ศาลได้พิจารณาสถานะของแผนที่ภาคผนวก ๑ โดยตระหนักถึงสนธิสัญญาที่ผูกพันทั้งสองประเทศใน

เรื่องของประเทศแดนแต่ในเอกสารฉบับเดียวกันมีการยืนยันด้วยว่าพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ภายใต้อธิปไตยของไทย ดังปรากฏในแผนที่ฝ่ายเดียวของประเทศไทยที่แสดงพื้นที่ปราสาทที่รัฐนี้ได้กำหนดไว้โดยมีขอบเขตประมาณ ๔.๖ ตร.กม. อยู่ภายใต้อธิปไตยของประเทศไทย ประเทศไทยจึงมีคำตอบซึ่งเป็นคุณกับตนทันทีกับการอ้างสิทธิของรัฐทั้งสองในพื้นที่นี้ แต่สำหรับกัมพูชา พื้นที่นี้อยู่ภายใต้อธิปไตยของกัมพูชาตามที่ศาลได้ตัดสินไว้ในคำพิพากษาปี ค.ศ. ๑๙๖๒ การปฏิเสธอธิปไตยของกัมพูชาเหนือพื้นที่นอกเหนือจากตัวปราสาทจนถึงบริเวณใกล้เคียงเป็นการบังคับให้ศาลรับว่าเส้นเขตแดนซึ่งศาลให้การยอมรับนั้นผิดพลาดโดยทั้งหมด รวมถึงสำหรับปราสาทเองด้วย

กฎหมายระหว่างประเทศไม่อาจยอมรับเขตแดนที่ไม่แน่นอนอนบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐและความมั่นคงทางกฎหมายซึ่งผูกติดกับบูรณภาพนี้ทำให้ต้องมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน การมีอธิปไตย คือการมีอธิปไตยบนดินแดนที่ชัดเจนซึ่งไม่สามารถถูกกำหนดได้โดยฝ่ายเดียว มิเช่นนั้น ข้อพิพาท ดังเช่นข้อพิพาทซึ่งกัมพูชาได้แสดงให้เห็นนี้อาจยืดเยื้อและคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศในทุกเมื่อ ดังนั้นกระบวนการตีความคำพิพากษาจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรักษาไว้หรือทำให้กลับคืนมาซึ่งสถานการณ์ทางกฎหมายซึ่งเป็นผลจากคำพิพากษาเอง มิฉะนั้นสิทธิของรัฐที่ได้รับการตัดสินและได้รับการยอมรับโดยคำพิพากษาของศาลจะไม่พึงพาศาลโดยปราศจากความเห็นชอบจากรัฐคู่ความอีกฝ่ายในข้อพิพาทได้เลย การที่กัมพูชากลับมาร้องขอต่อศาลหลายทศวรรษหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาสมาถอธิปไตยได้และมีเหตุผลสนับสนุนโดยอ้างอิงปัจจัยหลายประการ เช่น การเผชิญกับการรุกรานทางทหารจากประเทศไทยในบริเวณนี้ ดังนั้น การตีความคำพิพากษาที่ถูกต้องและมีผลผูกพันโดยศาลจะเป็นหนทางเพื่อประกันความมั่นคงและสันติภาพอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้...

ข้อมูลอ้างอิง

- <http://www.phraviharn.org/main/th/court-file>

